

Vettä pitää riittää kaikille - myös Juvajoen uhanalaisille vaelluskaloille

Länsi-Suomi lehdessä julkaistiin 15.11. toimittaja Jami Jokisen artikkeli Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry aloitteesta ELY -keskukselle otsikolla ”Aloite: Turajärven pato ”modernisoitava””.

Koska Vesiensuojeluyhdistykselle ei jostain syystä annettu mahdollisuutta kommentoida juttua, haluan tuoda esiin asioita, jotka lehden lukijoiden on hyvä tietää, jotta he saisivat kattavan ja kaikki osapuolet huomioon ottavan kuvan Turajärven ja Juvajoen vesitaloudellisesta tilasta.

Jokinen mainitsee jutussa, että siika ja taimen nousevat kudulle Eurajoessa. Tähän on hyvä lisätä, että tänä syksynä siika nousi kudulle myös Juvajokeen. Taimenesta on havaintoja Juvajoessa jo vuosien takaa. Lisääntymishavaintoja ei ole, koska koekalastuksia ei ole tehty. Yksi syy tähän lienee se, että niiden tekeminen ainakaan loppukesästä ei ole mahdollista kuivuneen jokiuoman takia.

Jokisen haastattelema ELY-keskuksen vesiyksikön asiantuntija Juha-Pekka Triipponen toteaa, että ”elyllä ei kuitenkaan ole erityisiä intressejä hankkeen edistämiseen. Hanke ei ole vesienhoitosuunnitelmassa eikä ely-keskus muutenkaan toimi suunnitteluttajana tai luvanhakijana tämänkaltaisissa vesistökunnostushankkeissa.”

Triipposen toteamus, että Juvajokea ei mainita Vesienhoitosuunnitelmassa ja sen toimenpideohjelmassa vuosille 2021 – 2027 pitää paikkansa. Tähän haluan kuitenkin todetta, että kysymys on ”työtaturmasta”. Juvajoki olisi pitänyt mainita ohjelmassa, mutta syystä tai toisesta se on jäänyt pois. Juvajoen hydrologis-morfologinen tila eli vesitaloudellinen tila on hälyttävän huono. Ilmastomuutoksen ja Turajärven padon takia joki on nykyisin loppukesästä kuiva tai hyvin pienellä, kalojen kannalta riittämättömällä virtaamalla.

Kyseisessä vesienhoidon ohjelmassa kuitenkin todetaan mm. seuraavaa: ”Jokien ja purojen kunnostuksessa tavoitteena on useimmiten palauttaa kaloille ja muille vesieliöille suotuisat olosuhteet virtapaikkoihin. Samoin pyritään ennallistamaan pienvesistöjä vesioloiltaan takaisin luonnonmukaisemmiksi.” ja edelleen ”Vesistöarakentamista koskevat luvat ovat pääosin pysyviä. Hankkeiden lupapäätökset sisältävät tavallisesti velvoitteen tarkkailla toimenpiteen vaikutuksia vesien tilaan ja kalastoon. Säännöstelyä koskevat luvat ovat myös yleensä pysyviä, mutta niitä voidaan vesilain muutoksen mukaan tarvittaessa muuttaa esim. hydrologisten olosuhteiden tai vesistön käyttötarpeiden muuttuessa.”

Triipponen puhuu jutussa todennäköisistä vaikutuksista Juvajoen virtaamiin ja Turajärven vedenpinnankorkeuksiin. Yksi tärkeä syy aloitteen jättämiseen oli, että Vesiensuojeluyhdistys nimen omaan haluaa selvittää V -padon todelliset vaikutukset Juvajoen valuma -alueen vesitaloudelliseen tilaan. Vesitalousasiantuntijoiden mukaan setti-, munkki- ja V-padot ovat vesistöjen virtaamanhallinnassa käytettäviä rakenteita, jotka rajoittavat hallitusti virtaamaa. V-mallinen pato toimii tehokkaimmin virtaamien tasaamisessa ja se soveltuu parhaiten pienten vesistöjen vesien hallintaan. Käsitykseni mukaan V -pato mallinen säännöstelypato sopii parhaiten Turajärven säännöstelypatoon. Padon oikea suunnittelu ja toteutus ja siihen mahdollisesti liittyvä tasausallas, jättäisivät Turajärven vedenpinnan muutokset merkityksettömän pieniksi verrattuna nykyiseen tilanteeseen. V -pato mahdollistaisi kuitenkin riittävän ympäristövirtaaman alivirtaamatilanteissakin eli Juvajoki ei kuiva -aikaankaan täysin kuivuisi. Se taas mahdollistaisi virtavesieliöiden elinmahdollisuudet joessa.

Jokisen haastattelema Turajärven suojeluyhdistyksen sihteeri Aulis Saarinen toteaa jutussa, että V -pato hankkeen seurauksena ”Turajärven vedenpinta laskee ja rehevöityminen pääsee taas valloilleen.” Saarinen on huolissaan myös järven kalakannasta. Kuten edellä totesin oikein

toteutettuna V -pato ei juurikaan vaikuttaisi järven vedenpinnantasoon, vaan se päin vastoin tasaisi vedenpinnan vaihteluita ja vähentäisi vesistön tulvariskiä. Järven yhä etenevään rehevöitymiseen V -padolla ei olisi vaikutuksia. Järvi luokitellaan vesienhoidon suunnitelmassa ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi ja järven rehevöitymisen ydinsyyt ovat voimakkaassa ulkoisessa ja sisäisessä ravinnekuormituksessa. Järven kalakantaa V -pato ei uhkaa. Päin vastoin aloitteemme sisältää kohdan, jossa esitetään padon modernisointiin liitettävän padon alapuolella olevan kosken kunnostamista siten, että se mahdollistaa vaelluskalojen pääsyn Turajärveen. Taimenesta voisi siis tulla pidemmällä tähtäyksellä järven ja siihen laskevien jokien kalalaji.

Vesiensuojeluyhdistys on aloitteessaan tunnistanut Juvajoen valuma-alueen vesitaloudellisen säätelyn erilaiset intressit. Yhdistys haluaa löytää niihin kompromissin ja painottaa, että nykyisellään säännöstelypato aiheuttaa Juvajoen kesäaikaisen kuivumisen ja se on este uhanalaisten vaelluskalojen palaamiselle Juvajokeen. Vaikka Saarinen toteaaakin jutun lopussa, että ”järven suojeluyhdistys ja kalastuskunta tulevatkin ehdottomasti vastustamaan patoa muuttavaa hanketta, jos sellainen lähtee liikkeelle”, pyrkii Vesiensuojeluyhdistys käynnistämään vuoropuhelun Turajärven suojeluyhdistyksen kanssa uhanalaisten vaelluskalojen elinolosuhteiden turvaamiseksi Juvajoessa.

Seppo Varjonen
Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry
puheenjohtaja